

Циганська голка

Ганс Крістіан Андерсен

Переклад Оксани Іваненко

Жила собі на світі циганська голка. Вона уявляла себе такою тонкою і так пишалася, ніби була справжньою швацькою голкою.

— Будьте уважні, бо ви мене тримаєте, — сказала циганська голка пальцям, які вийняли її з шухлядки. — Не впустіть мене. Якщо я впаду на підлогу, мене, напевне, ніхто не знайде, я така тонка!

— Та невже! — сказали пальці і міцно схопили її за стан.

— Бачите, я іду з цілим почтом, — сказала циганська голка і потягла за собою довгу нитку, але на нитці не було вузлика.

Пальці встромили голку прямо в куховарчин черевик — на ньому тріснула шкіра, і дірку треба було зашити.

— Це чорна робота, — сказала голка. — Я не пройду наскрізь. Я зламаюся.

І справді зламалася.

— Хіба я не казала! — вигукнула вона. — Я надто тонка!

"Тепер вона нікуди не годиться!" — подумали пальці, але все-таки мусили міцно тримати її, бо куховарка накапала на голку сургучу і заколола нею свою хустку.

— Ось тепер я вже брошка! — сказала голка. — Я ж добре знала, що здобуду пошану. В кому щось є, з того щось вийде.

І вона нишком про себе засміялася, хоч ніколи ще ніхто не бачив, щоб циганські голки сміялися.

Вона сиділа і гордо оглядалася на всі боки, ніби їхала в кареті.

— Дозвольте спитати, ви із золота? — спитала вона сусідку-шпильку. — У вас дуже мила зовнішність і власна голівка. Але надто маленька. Ви постарайтеся виростити її, бо не в кожного ж буває сургучна голова.

При цьому голка так гордо випросталася, що вилетіла з хустки прямо в раковину, куди куховарка саме виливала помий.

— Ну, я вирушаю в мандрівку! — сказала циганська голка. — Аби тільки мені не загубитися!

Але вона, звичайно, загубилася.

— Я надто тонка, я не створена для цього світу, — сказала вона трохи згодом, лежачи у вуличній канаві. — Але я добре усвідомлюю, хто я така, і це мене завжди втішає.

І голка, як і раніше, трималася прямо і не втрачала гарного настрою.

Багато всякої всячини пропливало повз неї: тріски, соломинки, шматки старих газет...

— Подивіться, як пливуть! — казала циганська голка. — Вони й не знають, що лежить під ними. Дивіться, як пливе трісочка, вона й не думає ні про що на світі, крім

себе! Он пливе соломинка. Ні! Як вона крутиться, як крутиться! Ой, не задавайся так, ти легко можеш наткнутися на каменяку! Он пливе шматок газети. Вже давно й забули, що там надруковано, а він як високо несеться! А я сиджу собі тихо й сумирно. Я знаю, хто я така і чим залишуся.

Якось коло неї щось заблищало, і циганська голка уявила, що то діамант. Але то була скалка від пляшки. Та вона блищала, і тому циганська голка повернулася й заговорила до неї. Вона назвала себе брошкою і спитала її:

— Ви, напевне, діамант?

— Так, до певної міри.

Обидві вони думали одна про одну, що вони дуже цінні, і говорили між собою про те, як то багато на світі пихи та бундючності.

— Я жила в шухлядці в одній панночки, — розповідала циганська голка. — Ця панночка була куховарка. На кожній руці в неї було по п'ять пальців. Таких гордих, як ці пальці, я ніколи не бачила. А вони ж існували лише для того, щоб виймати мене з шухлядки і класти назад у шухлядку.

— Що, на них був якийсь блиск? — спитала склянка.

— Блиск? — мовила голка. — Ні! Саме чванство, їх було п'ять братів, усі вроджені "пальці". Вони стояли гордо один за одним, хоч були неоднакові. Правда, один, крайній, — "Товстопуз" — короткий та товстий — виходив з ряду. У нього був лише один згин на спині, і він міг робити лише один поклін. Але він казав, що як його відрубають у людини, то та людина вже не годиться для військової служби. Другий — "Тикун-Ласун" — тикав скрізь: і в солодке, і в кисле, показував ще й на місяць і натискував на перо, коли треба було писати. Третій — "Довгань" — дивився на всіх згори вниз. "Золотоперст" — четвертий, носив на собі золотий пояс, а останній, малий, — "Пустун-Мізинчик" — нічого не робив і через це найбільш пишався... Хвастощі були, хвастощі й залишилися, а я ось потрапила в раковину.

— А тепер ми сидимо тут і виблискуємо! — сказала склянка.

У цей час збільшилося води в каналі. Вода линула через край і понесла з собою склянку.

— Ну, вона вирушила! — зітхнула голка. — А я залишилася сидіти, — я надто тонка. Але це моя гордість, моя честь.

І вона сиділа горда, і багато великих думок було ще в неї.

— Я навіть ладна думати, що народилася від сонячного проміння, така я тонка. Справді, здається, сонце шукає мене під водою. Ох! Я така тонка, що навіть мати не може мене відшукати! Якби не тріснуло тоді моє око, я б, здається, заплакала з жалю. Проте — ні, плакати мені не до лиця!

Одного дня прибігли хлопчики й почали порпатися в каналі, витягати старі гвіздки, мідяки й інші подібні речі. Вони дуже забруднилися, але це їм подобалося.

— Ой! — закричав один: він наколовся на голку. — Дивись, яка штука!

— Я не штука, а панночка, — сказала циганська голка, але її ніхто не почув. Сургуч зійшов з неї, і вона вся почорніла. Але в чорному все здається стрункішим, і голка

думала, що вона ще тонша, ніж раніше.

— Он пливе шкаралупка з яєчка! — закричали хлопці і встромили голку в шкаралупку.

— Чорна на білому фоні, — сказала циганська голка. — Це добре! Тепер принаймні можна побачити мене. Аби тільки не захворіти на морську хворобу, а то я не витримаю.

Але вона уникла морської хвороби — витримала.

— Проти морської хвороби добре мати стальний шлунок і ніколи не забувати, що ти щось більше за просту людину. Тепер я зовсім отямилася. Що тонше ти створений, то більше можеш перенести.

— Крак! — сказала яєчна шкаралупка: її переїхав ломовик.

— Ой! Як давить! — закричала голка. — У мене буде морська хвороба. Я не витримаю! Я зламаюсь! Я зламаюсь!

Але вона не зламалася, хоч її переїхав ломовик. Вона лежала собі спокійно на бруку — ну, і нехай собі лежить.